

492.7
h-697

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემია
აკად. გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის
ინსტიტუტი

ხელნაწერის უფლებით

გურამ ჩიქოვანი

შუა აზიის კავკასიური არაბული დიალექტი

სპეციალობა:

სემიტური ენები - 10.02.17

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხის
მოსაპოვებლად წარდგენილი სადისერტაციო ნაშრომის

ა ვ ტ ო რ ე ფ ე რ ა ტ ი

ნაშრომი შესრულებულია საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკად. გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთ-მცოდნეობის ინსტიტუტში.

ოფიციალური ოპონენტები:

აკადემიკოსი კონსტანტინე წერეთელი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი ნანა ფურცელაძე

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი რუსუდან გვარამია

დისერტაციის დაცვა შედგება 2002 წლის 18 თებერვალს 14⁰⁰ საათზე

აკად. გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის აღმოსავლეთმცოდნეობის სადისერტაციო საბჭოს (P10.06N9) სხდომაზე.

მისამართი: 380062, თბილისი, აკად. გ. წერეთლის ქ. №3

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება აკად. გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში.

ავტორფურატი დაიგზავნა 18.09.2002

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი მ. ჯანი დ. სვანი

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

სადისერტაციო ნაშრომის მიზნები და ამოცანები

სადისერტაციო ნაშრომი ეძღვნება არაბული ენათმეცნიერების, კერძოდ, არაბული დიალექტოლოგიის მნიშვნელოვან პრობლემას – მეცნიერებისათვის ნაკლებად ცნობილი შუა აზიის კაშკაღარიული არაბული დიალექტის (კად) ენობრივი ფენომენის ახსნას. შუააზიური არაბულის მსგავსად, პერიფერიულ არაბულ დიალექტებს განეკუთვნება თურქეთ-სირიის სასაზღვრო ზოლში არსებული დიალექტები, კვიპროსის არაბული, ანდალუსიის ძველი არაბული დიალექტი, ირანის ხუზისთანის არაბული და სხვა.

პერიფერიული არაბული დიალექტები ავლენენ მრავალფეროვან ლინგვისტურ თავისებურებებს, რაც უმეტესწილად განპირობებულია მათი მჭიდრო ენობრივი კონტაქტებით არამონათესავე ინდოევროპულ, თურქულ და სხვა ენებთან. ისინი შეიცავენ უაღრესად მდიდარ მასალას ზოგადლინგვისტური პრობლემატიკის საკვლევად. აღნიშნულ დიალექტებზე დაკვირვება შესაძლებლობას იძლევა განისაზღვროს სემიტური ენების განვითარების ტენდენციები, რაც საყურადღებოა ისტორიული ენათმეცნიერების თვალსაზრისითაც.

ნაშრომის მიზანს წარმოადგენს შუა აზიის კაშკაღარიული არაბული დიალექტის ფონეტიკური, ფონოლოგიური, მორფოლოგიური, სინტაქსური და ლექსიკური გამოკვლევა, მისი ენობრივი არსის სრულად წარმოჩენა. კაშკაღარიული დიალექტის ენობრივი თავისებურებები ქმნიან სისტემას, რომლისთვისაც დამახასიათებელია სალიტერატურო არაბული ენისა და სხვა არაბული დიალექტების მსგავსი და განსხვავებული ნიშნები. სადისერტაციო ნაშრომში ძირითადი ყურადღება ამ უკანასკნელზე არის გამახვილებული, ვინაიდან დიალექტი, როგორც მეტყველების ფაქტი, შეუზღუდავია ცვლილებების თვალსაზრისით. ნათქვამი ისე არ უნდა გაეიგოს, თითქოს კაშკაღარიულ დიალექტს არ გააჩნდეს საკუთარი ნორმები. ენის შინაგანი განვითარების კანონზომიერებებმა საუკუნეების განმავლობაში ჩამოაყალიბეს კაშკაღარიული დიალექტი, რომელიც ფუნქციონირებს საკუთარი ენობრივი მახასიათებლებით. იგი დღესაც განიცდის ცვლილებებს. ნაშრომში განხილულია ენის მკაფიო გრამატიკული სისტემის რღვევის შემთხვევებიც.

1-1981-